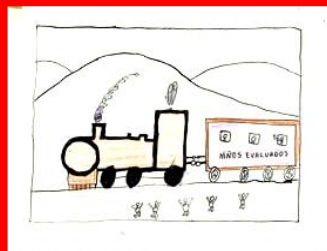
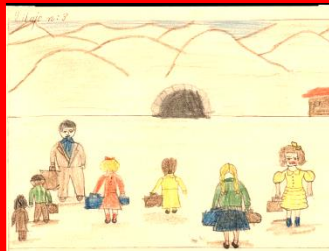
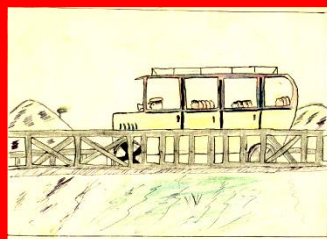

Llapis, paper i bombes 1936-1939

Guia didàctica de l'exposició

www.llapispaperibombes.com

Autors

Giovanni Croatto, José Antonio Fernández, Ramón Galdrán, Remedios Izquierdo, Carlos Salinas, Teresa Sanz.

Traducció

Domenge Boronat

Col·laboració: equip del Museu de la Universitat d'Alacant

Aquesta guia és el fruit d'un esforç cooperatiu. S'ha fet gràcies a la iniciativa de persones i institucions que han treballat per fer-la realitat.

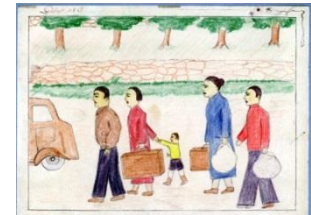
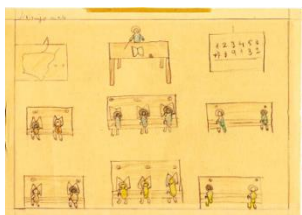
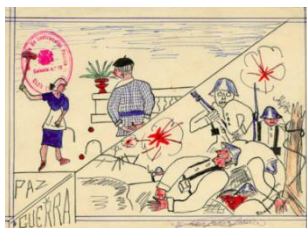
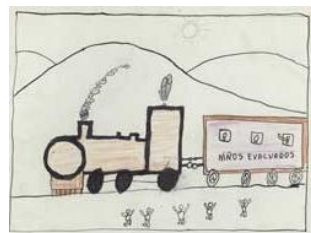
Ahora és també un record per aquells xiquets i xiquetes, a hores d'ara adults, que visqueren en les colònies per tal de protegir-se dels perills de la guerra.

Així mateix és un reconeixement a aquells que els acolliren, feren més lleu l'enyorança i feren possible mantenir viva la flama de l'esperança.

Finalment és una denúncia de les situacions semblants que es visqueren en el passat i que són ben vives en el present: que és dibuixaren ahir i que es dibuixen hui.

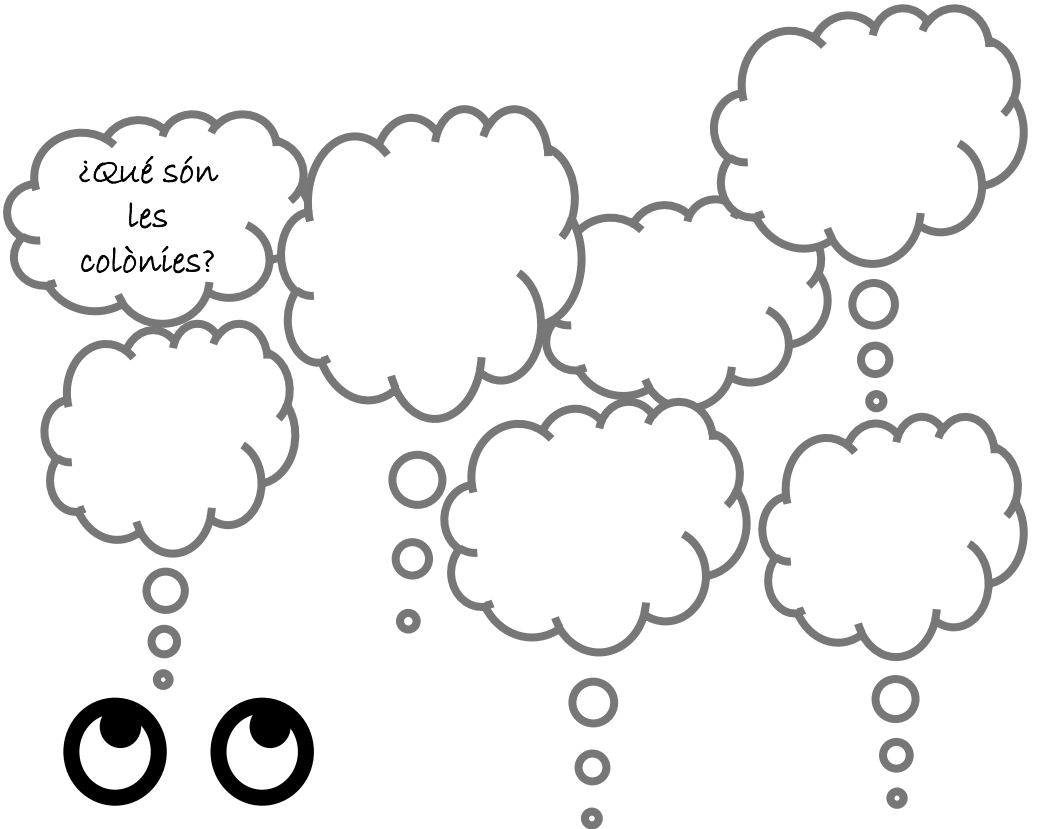
PRESENTACIÓ

El professor George Collins descobrí el 1977 uns dibuixos de gran valor històric en la Biblioteca Avery de la universitat novaiorquesa de Columbia. Estaven guardats en unes caixes des de que foren donades per Martin Vogel, el qual, en veure-les es plantejà moltes preguntes. Tot seguit es presenta una selecció de les imatges realitzades per xiquets i xiquetes de entre 3 i 15 anys. Observa'ls atentament. ¿Quines preguntes et suggereixen?

LES NOSTRES PREGUNTES

Escriu les preguntes que et planteges.

FEM EL GUIÓ

Organitzem les preguntes que ens hem plantejat i les classifiquem en els temes següents

LA GUERRA

LES COLÒNIES

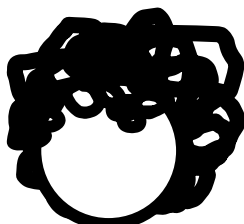
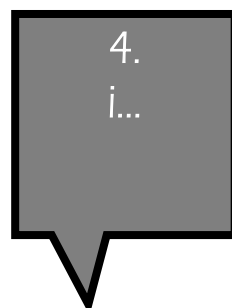
L' EVACUACIÓ

I TAMBÉ...

BUSQUEM INFORMACIÓ

Al llarg de l'exposició podràs respondre la major part de les preguntes. La informació s'organitza en els apartats següents.

Fes el teu recorregut i anota la informació que t'interesse en la pàgina corresponent.

Els dibuixos que tot seguit veuràs són petits i s'ha fet sobretot en paper i amb llapis de colors. Els pintaren xiquetes i xiquets que havien patit un experiència molt dura: la guerra civil espanyola.

Durant la guerra (1936-1939) s'evacuaren els xiquets i xiquetes de les zones de conflicte per traslladar-los a colònies establertes en altres llocs més segurs d'Espanya i d'Europa.

El Ministeri d' Instrucció Pública, en col·laboració amb diferents Institucions, arreglegà un gran nombre de dibuixos fets en aquestes colònies per escolars d'edat compreses entre 3 i 15 anys. Es feu per tal de donar a conèixer la situació espanyola durant la guerra. Un altre objectiu era captar fons per ajudar al manteniment de les colònies.

L'any 1937, s'organitza a València una exposició, el comissari de la qual va ser Josep Renau. A Barcelona també ho feu el SRI (Socors Roig Internacional). En 1938, uns mils dibuixos s'esposaren en els magatzems Lord&Taylor's de Nova York. I el març de 1939, a Paris, amb la col·laboració de Pablo Picasso.

Una part dels dibuixos es conserven a la Universitat de Califòrnia de San Diego (617 exemplars) i en la de Columbia de Nova York (153), a més cal afegir els de la Biblioteca Nacional de Madrid (1172 originals). Uns altres que també es conserven són els que feren les xiquetes i xiquets evacuats a Rússia, dipositats per l' associació AGE (Arxiu Guerra i Exili) i el CEM (Centre Espanyol de Moscou) en l' Arxiu Nacional de Catalunya. A més dels que es guarden en diverses Institucions nord-americanes, canadenques, britàniques, etc.

1. Informació sobre la guerra

Has d'aconseguir informació sobre els punts següents:

- Com comença la guerra
- Quant de temps dura la guerra
- Quines forces s'enfronten durant la guerra
- Quan i com acaba la guerra
- Altra informació obtinguda sobre la guerra a partir dels dibuixos

2. Informació sobre les colònies

Has d'aconseguir informació sobre els punts següents:

- Què eren les colònies
- On se situaven
- De quins organismes depenien
- Com era la vida en las colònies
- Altra informació obtinguda sobre les colònies

3. Informació sobre l'evacuació

Has d'aconseguir informació sobre els punts següents:

- En què consisteix l'evacuació
- D'on procedien els xiquets i xiquetes evacuats
- Organismes que col·laboraven i organitzaven l'evacuació
- Com es realitzava l'evacuació.
- Destinació dels xiquets i xiquetes evacuats
- Altra informació obtinguda sobre l'evacuació

4... I més informació

Per completar la informació has d'averiguar:

- On es guarden els originals dels dibuixos
- Per què estan tan dispersos els originals.
- Quines persones feren els dibuixos.
- Per què es feien els dibuixos.
- I qualsevol altra informació obtinguda.

REFLEXIÓ FINAL

Abans d'anar-te'n

- Com has pogut observar, molts xiquets i xiquetes varen dibuixar les seues experiències sobre la guerra. Dedicar un dibuix o una carta a un d'aquells xiquets o xiquetes a fi de denunciar els problemes que vivim en l'actualitat. Després penja la teua contribució en l'arbre.
- Mentre fas el dibuix o escrius una carta, escolta la música composta per a l'exposició.
- Ens interessa la teua opinió. T'agraïrem que omplires la fitxa d'avaluació. Hi ha un lloc on pots dipositar-la.

En classe

Quan hages contemplat els dibuixos convindria que dedicares un temps a veure que has après. Així que:

- Repassa les preguntes que t'havies plantejat a l'inici de l'exposició i considera si has aconseguit informació para respondre-les. Es possible que algunes queden sense resposta i calga seguir investigant.
- Organitza tota la informació rebuda i fes una redacció o informe on s'explique el que has après en la visita. Pots ampliar la informació i consultar els arxius en les adreces següents:

<http://www.columbia.edu/cu/lweb/eresources/exhibitions/children/html/region12.1.html>

<http://libraries.ucsd.edu/speccoll/tsdp/index.html>

<http://www.bne.es/es/Catalogos/BibliotecaDigitalHispanica/Colecciones/>

<http://escolapau.uab.cat/dibuixos/index.htm>

En l'actualitat hi ha altres generacions que estan patint noves guerres que també són dibuixades pels xiquets. Algunes institucions s'hi preocupen i hi ha iniciatives que denuncien la violència fent servir els dibuixos infantils.

ELS AUTORS DELS DIBUIXOS: Félix Sánchez del Amo A. Boscó José González

Escrivá Julian Iglesias Isidoro Gómez Amparito Montalban Antonio Prat Ocariz Juan

Aparicio Alonso Octavio Gabrielli Juanito Duran Gratacós Francisco Martínez Josefa

Buaños Rafael Cerrillo Manolo Diaz Luna Manuel Moreno M. Bosque Rafael Martínez

José Espejo Mª Dolores Sanz Segundo Bravo Fargas Magdalena Fernández Pilar Arjonilla

Ramón Luis Asunción Acín Ángeles Arnáiz Rosario Lorate Gloria Boada Teresa Lloveras

Trebol Santiago Carrana Manuel Bravo María Pascual Valladolid Emilio Díaz Luna Julián

Rodríguez Antonio Luna Jaime López María Serrano Filomena Torroella Ricardo Prat

Pepita Casado Gauderats Agustín Cid Ángel Castellanos José Antonio Sánchez F. Sanz

Herranz Filomena Torroella Rafaela Jover Rodriguez Ángeles Benito Gloria Boada

Fernando Olavera Eduardo Bartrina Ramón Hernández Amigo Anita Lloveras Trebol

Mercedes Comellas Ricart Julia Carmen Huertas Inés Millán Romeo Benita Gurruchaga

Rafael Tejedor Humero Jaime Barrio.

... I D'ALTRES QUE NO

HI APAREIXEN